

Bediüzzaman Said Nursî'nin Din Hizmetlerindeki İhlâsı*

Doç. Dr. Abdülvahap YILDIZ**

Özet

Mü'min, yaptığı dinî hizmetleri şüphesiz sırf Allah (c.c) emrettiği için yapar. Bediüzzaman Said Nursî dinî hizmetler, uğruna bütün dünya makamlarını, terk ettiği gibi uhrevî makamları da terk etmiştir. Bu düşüncesini hem eserlerinde hem de hayatında göstermiştir. Bediüzzaman'ın kendisi için değil, davası için yaşadığı söylenebilir. Zirâ kendisi Van kalesinde bulunan mağaraların üst kısmında ayağı kayıp aşağıya düşerken, ölüm ile burun buruna geldiğinde canını bile düşünmeden davasını düşünmüş ve "Ah dâvâm" dediği eserlerde kaydedilmiştir.

Bediüzzaman'ın imân Ku'rân hizmetlerinde üzerinde en çok durduğu konulardan biri hiç şüphesiz ihlâstır. İman ve Kur'ân'a hizmet için son derece önemli düsturlar ortaya koymuştur. Kendisi bu konuda "ihlâs" adında müstakil bir eser kaleme aldığı gibi, eserlerinin bir çok yerinde ihlâs üzerinde de çok durmuştur. Maksada varmada en büyük etkenlerden biri de ihlâs olduğunu belirten Bediüzzaman, bunu talebelerine de sıkı sıkıya tavsiye eder. İhlâsı kazanmanın önemli olduğu kadar, onu muhafaza etmenin daha da önemli olduğunu eserlerinde izah eder. Talebelerine ihlası kazanmak ve muhafaza etmek için "İhlâs Risâle"sini en az on beş günde bir defa okumalarını tavsiye etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İhlâs, Din hizmeti, İmân Ku'ân hizmeti, samimiyet, sadakat.

Abstract

The believer fulfills religious services undoubtedly just because God has ordered. Bediuzzaman Said Nursi rejected all worldly attractions, as he

* Bu makale, özet olarak 13 Mart 2015 tarihinde Adıyaman'da yapılan *Din Hizmetleri ve İhlâs Sempozyumunda* sunulmuştur.

** Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü Öğretim Üyesi.

rejected otherworldly attractions, for the sake of religious services. He reflected this idea of him on his works and life. It is possible to say that Bediuzzaman lived not for himself but for his case. This is because it was recorded in his writings that he did not even think of his life but his case and cried “My case !” while he was falling down after slipping from the caves in Van castle and then had a close brush with death. One of the topics on which Bediuzzaman put particular emphasis about services of Quran is, with no doubt, sincerity. He presented critically important principles for service of faith and Quran. He wrote an independent book called “sincerity” about this topic and he also mentioned sincerity very often in many parts of his writings. Bediuzzaman, who claimed sincerity was one of the greatest factors for reaching the goal, also advises this very often to his students. He explains in his works that achieving sincerity is important but what is more important is to maintain it. He advised his students to read “Book of Sincerity” at least once in fifteen days to achieve sincerity and to keep it.

Key Words: Sincerity, Religious Service, Faith, Service for Quran, Truthfulness, Loyalty

Giriş

Dinin özü samimiyet, ihlâs ve niyettir. İhlâs, yapılan bütün ibadet ve işlerde gösterişi bir tarafa bırakıp, hiçbir karşılık ve menfaat beklemeksizin sadece Allah rızasını esas ve gaye edinmektir. Kısacası yaratanına karşı samimi olup dünyevî çıkarları bir tarafa bırakmak, ne makam ne mevki ne teşekkür, ne takdir beklemeden her türlü işinde yalnızca Cenab-ı Hakk’a yönelmek ve özün söze, sözün öze uyması, riyakar ve iki yüzlü olmamaktır. Hulûs-i kalple yapılan iş ve eylem, iyi niyetli olmak, samimi olmak, içten pazarlıklı olmamaktır. İhlâsın girmediği yerde İslâmî vasıflardan eser kalmaz.¹

Ayet-i kerîmede Peygamberimiz ve O’nun şahsında bizler için şöyle buyrulur: **“Ey Muhammed! De ki; Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm Âlemlerin Rabbi olan Allah**

¹ İhlâs konusunda geniş bilgi için bkz. Kuşeyrî, Ebu’l-Kasım Abdülkerîm, *er-Risâletü ’l-Kuşeyriyye*, Daru’l-Hayr, Matbaası, Beyrut, 1413/1993, s. 207; Muhasibî, *Adabu’n-Nufus ve Yelihi Kitabu’t-Tevehhum*, Beyrut, 1408, s. 89; Kelabazî, Ebu Bekr Muhammed, *et-Taaruf*, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1413/1994, s. 117; Gazalî, *İhyau Ulumiddîn*, 3.basım, Daru’l-Kalem, Beyrut, tarihsiz, IV, s. 33; Muhasibî, Ebu Abdillâh el-Haris, *Riâye*, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, tarihsiz, s. 152; Herevî, *Menâzilu’s-Sarîn*, Kahire, 1908, s. 31; Said Nursî, *Lem’alar*, Yeni Asya Neşriyat, 2011, s. 370-404; Abdolvahap Yıldız, *Meybudî’nin Tefsirinde Tasavvuf*, Sır Yayıncılık, Bursa, 2012, s. 164; Yıldız, *Ahmed-i Câmî Nâmekî*, Semerkand, İstanbul, 2013, s. 158.

içindir.” (En’am, 6/162) Yine başka bir âyet-i kerîmede şöyle buyrulmaktadır: “Muhakkak ki biz sana kitabı hak ile indirdik, ibadetini ihlâs ile Ona yönelterek sadece Allah’a kulluk et. Bilin ki, şirkten ve riyâdan uzak hâlis din Allah’a mahsustur.” (Zümer Suresi, 39/2-3) İhlâs bedendeki ruh gibidir. Nasıl ki bir bedende ruh olmazsa, beden hiçbir uzvu fonksiyonunu yerine getiremiyorsa, ihlas ve samimiyet olmazsa hiçbir amelimiz makbûl olmaz. İhlâs, Rabbanî bir sır ve Sübhanî bir özdür, kişinin güç, kuvvet ve isteyişi ile elde edilmez.¹ İhlâs, dostluğun neticesi, kulluğun eseridir. Kim muhabbet elbisesini giyer, kulluk hil’atına bürünürse Allah Teâlâ ona ihlâsı verir ve o da yaptığı her şeyi ihlâs ile yapar.² Yani ihlâs, kulun istek ve çalışması ile verilmez. İhlâs, ancak sırf Allah rızası için kulluk edenlere ve kalbinde Cenâb-ı Hakk’ın sevgisinden başka hiç bir şey bulunmayanlara verilir. Nitekim hadiste, şöyle denilmiştir: Sahabe-i kirâmdan Hz. Huzeyfe (r.a.) şöyle buyurdu: “Resulullah’a ihlâsın ne olduğunu sordum. Buyurdu ki: “Ben de Cebrâil’e ihlâs nedir ? diye sordum” O şöyle dedi: “Ben de Âlemlerin Rabbına ihlâs nedir?” diye sordum.” Cenâb-ı Hakk şöyle buyurdu: “İhlâs benim sırlarımdan bir sırdır. Onu kullarımdan sevdiklerimin kalbine emanet eder, yerleştiririm buyurdu”³

Bediüzzaman, seksen küsur senelik hayatının tamamını ihlâs ve samimiyetle dinî hizmetlere adanmıştır. Bu sebeple, O’nun din hizmetlerindeki ihlasını ve samimiyetinin tamamını bu çalışmaya sığdırmak mümkün olamayacağı aşikârdır. Bu çalışmada, din hizmetlerindeki ihlâs ve samimiyetini özet şeklinde sunup, kendi eserlerindeki ifadelerine de sık sık yer vermeye çalışacağız. Kendisinin dinî hizmetlerindeki ihlâsını kısaca şu başlıklar altında sunmak mümkündür:

A. İman ve Ku’rân Hizmetindeki İhlâsı

Büyük âlim ve müceddid Bediüzzaman Said Nursî (1878-1960), bütün ömrünü samimiyet ve ihlas ile dinî hizmetlere vakf ve tahsis etmiştir. İhlâsa tam muvaffak olmak için de, masivadan tam manasıyla istiğna ederek, mücerred yaşamış, dünyanın bütün meşru zevklerinden de mahrum kalmıştır. İman ve Kur’ân hizmetinde öyle bir sıdk ve sadâkati, öyle bir sebat ve metâneti, öyle bir ihlâsı vardır ki, ona karşı yapılan şiddetli zulüm ve istibdatlar dahi, onu dâvâsından hiç vazgeçirememiş ve küçük bir tereddüde dahi düşürememiştir.⁴

¹ Meybudî, Ebu’l-Fazl Reşidu’d-dîn, *Keşfu’l-Esrâr ve Uddetu’l-Ebrâr*, Kebir Matbaası, Tahran, I, 328, 1361, I, 328; Yıldız, *Meybudî’nin Tefsirinde Tasavvuf*, s. 164.

² Meybudî, a.g.e., VIII, 387; Yıldız, *Meybudî’nin Tefsirinde Tasavvuf*, s. 164.

³ Zebîdî, Muhammed b. Muhammed, *İthâfu’s-Sa’deti’l-Muttakîn*, Beyrut, 1989, XII, 80-81.

⁴ Nursî, *Sözler*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2009, s. 712.

İman ve Kur’ân hizmetini, hayatının asıl vazifesi olarak bilen Bediüzzaman, bu konuda ihlâslı hareket etme gereğini altı bin sayfalık Risâle-i Nur adlı külliyyatında sık sık vurgulamıştır. Asıl vazifesinin, iman hizmeti olduğunu her fırsatta dile getirmiş ve bu hizmeti ihlâsla yapmaya çalışmak gerektiğinin üzerinde de çokça durmuş ve özellikle muvaffakiyetin yalnız Allah’ın elinde olduğunun altını çizmiştir.¹ Kendisi eserlerinde bu konuda şu çarpıcı misali vermektedir: “Meşhurdur ki, bir zaman İslâm kahramanlarından ve Cengiz’in ordusunu defalarca mağlûp eden Celâleddin-i Harzemşah savaşa giderken, vezirleri ve etbâı ona demişler: ‘Sen muzaffer olacaksın. Cenâb-ı Hak seni galip edecek.’ O demiş: ‘Ben Allah’ın emriyle, cihad yolunda hareket etmeye vazifeliyim. Cenâb-ı Hakk’ın vazifesine karışmam. Muzaffer etmek veya mağlûp etmek Onun vazifesidir.”²

Bediüzzaman’a göre, niyet bir ruhtur. O ruhun ruhu da ihlâstır. Manevî kurtuluş da ancak ihlâs ile olur.³ Kur’ân hizmetinde bulunan, kalbinden mâsivâyı tamamen çıkarmalıdır. Aksi taktirde ihlâsla, ciddiyetle Kur’ân hizmetinde bulunamaz.⁴ Bu sebepten İhlâsı kazanmak çok önemlidir. Bir zerre ihlâslı amel, batmanlarla hâlis olmayan amelden üstündür. İhlâsı kazandıran, harekâtındaki sebebi sırf Allah’ın bir emri ve neticesi, Allah rızası olduğunu düşünmeli ve Allah’ın vazifesine karışmamalıdır.⁵

Bediüzzaman, daha gençlik yıllarında iman ve Kur’ân hizmetinde kendisini vazifeli bilmiştir. Kendisi birinci dünya savaşından önce, kendi ifadesiyle, sadık bir rüya görür. Rüyada Ağrı dağının altında bulunmaktadır. Aniden o dağ infilak eder ve dünyanın dört bir tarafına dağılır. Bu dehşet içindeyken annesini yanında görür ve annesine şöyle seslenir: "Ana, korkma. Cenâb-ı Hakkın emridir; O Rahîmdir ve Hakîmdir." O durumdayken, yanında mühim bir zat peyda olur ve kendisine âmirâne diyor ki: "İcâz-ı Kur’ân’ı beyan et." Uyandığında anlar ki büyük bir infilak olacak, o infilak ve inkılapın sonra Kur’ân etrafındaki surlar yıkılacak, Kur’ân doğrudan doğruya kendini müdafa edecek ve Kur’an’a hücum edilecek, icâzı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu icâzın bir nevini şu zamanda izharına, kendisinin aday olduğunu anlar.⁶ Bu zatın Hz. Peygamber (s.a.v) olması muhtemeldir. Kur'an etrafındaki surlar kırılacak”

¹ Nursî, *Şuâlar*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001, s. 414.

² Nursî, *Lemalar*, s. 135.

³ Nursî, *Mesnevî-i Nuriye*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001, s. 61.

⁴ Nursî, *Barla Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1996, s. 203.

⁵ Nursî, *Mesnevî-i Nuriye*, s. 146.

⁶ Nursî, *Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2004, s. 624. *Barla Lâhikası*, s. 11; *Sikke-i Tasdik-i Gaybi*, s. 201; *Tarihçe-i Hayat*, s. 44.

Yani surlardan maksat; Kur'an'ı talim ve ders veren, aynı zamanda Kur'an'a gelen hücumlara set çeken; tekke ve medreselerdir. Bunlar yeni rejimin ihdası ile kapatılmış ve Kur'an'ı ders verecek ve müdafaa edecek kurumlar kalmamıştır. Maksat, iman, Kur'ân hakkında şüpheler uyandırarak imanları sarsmak ve tahrip etmektir.¹

Bediüzzaman, imân Kur'an hizmetinde gece gündüz yılmadan, usanmadan ihlas ve samimiyetle çalışmış ve en sıkıntılı ve zor zamanlarda bile daima çevresine umut aşılamıştır. Zirâ O, İslam aleminin en sıkıntılı günlerinde bile bütün dünyaya şöyle seslenir: “İslâmiyet güneş gibidir, üflemeyle sönmez; gündüz gibidir, göz yummakla gece olmaz. Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar.” “İstikbâl, yalnız ve yalnız İslâmiyet'in olacak; ve hâkim, hakaik-i Kur'aniye olacak.” “Ey Âlem-i İslâm! Uyan, Kur'an'a sarıl, İslâmiyet'e maddî ve manevî bütün varlığınla müteveccih ol!” (Nursî, Tarihçe, s. 71, 80, 140)

Yine gençlik yıllarında karşılaştığı şu hadisenin çok tesirinde kalmış ve ihlâs ve samimiyet ile iman ve Kur'ân hizmetini hayatının asıl gayesi yapmıştır. Gençlik yıllarında Van Vâlisi Tahir Paşa'nın konağında ikamet eden Bediüzzaman'a, Tahir Paşa, bir gün ona konağa gelen gazetelerin birinde, İngiltere'nin Sömürgeler Bakanı Gladstone'un Avam Kamarasında yaptığı şu dehşetli konuşmayı gösterir: Gladstone, elinde Kur'ân-ı Kerîm'i göstererek, “Bu Kur'ân, Müslümanların elinde bulunduğu müddetçe, biz onlara gerçekte hâkim olamayız. Ne yapıp yapmalıyız, bu Kur'ân'ı onların elinden almalıyız. Yahut, Müslümanları ondan soğutmalıyız” diye hitabede bulunmuş. Bu haber ilim, irfân, ihlâs ve cesarete mazhar olan Bediüzzaman'ın ruhunda büyük bir fevverana sebep olur. Bunun üzerine, O, “Ben de Kur'ân'ın sönmez ve söndürülemez ebedî bir mu'cize olduğunu dünyaya ilân ve ispat edeceğimim”² “Dinsiz bir dünyada hayır yoktur.”³ deyip tam bir ihlâs ve samimiyetle yeni bir manevî mücadele başlatmıştır.

Bediüzzaman “davam” dediği iman Kur'ân davasını canından, hayatından daha üstün tutmuştur. Tahminen 1900 senesinde iki minare yüksekliğinde ve sırf dağ gibi bir taştan ibaret olan, Van kalesindeki mağaraya inerken birden ayağı kayar. Ayağını koyacak, eliyle tutunacak bir yer bulamaz. Boşlukta kalır. Tehlike yüzde yüz. Ölümün ona yüzünü gösterdiği o an bile kendi canı ve hayatı aklına gelmez. Kendisinin kardeşi Abdulmecid Efendi'nin bildirdiğine göre, Sesinin çıktığı kadar bağırır: “Davam, Ah Davam!” Düştüğü yer, altı metre yüksekliğinde bir kayalıktır;

¹ Şaban Döğen, *Risâle-i Nur ve Tarikat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1998, s. 90. <http://www.sorularlarisale.com/26.02.2015>.

² Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001, s. 43-44.

³ Nursî, *Hutbe-i Şamiye*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2011, s. 227.

fakat sanki gizli bir el onu iter ve O, üç metrelik bir kavis çizerek aşağıdaki mağaranın kapısının önüne düşer.¹ Görüldüğü gibi O, ölümle burun buruna geldiğinde bile, davasını unutmamış “ah davam ne olacak” diyerek asıl üzüntüsünü dile getirmiştir.

Her yerde ihlâs ve samimiyet içinde dinî tebliğ etmekten geri kalmayan Bediüzzaman, özellikle iman hakikatlerini tebliğ ederken namaz kılmamanın ehemmiyeti üzerinde da çok durmuştur. Resmi makamlar tarafından Ankara’ya davet edilen, Said Nursî 9 Kasım 1922’de TBMM’de düzenlenen resmî tören ile karşılaşır. Milletvekillerinin çoğunun namaz kılmadığını görünce, namazın önemini ve onları dinî emirlere uymaya davet eden bir beyanname yayınlayıp milletvekillerine dağıtır ve bu gayretinin sonucu olarak 60 milletvekilinin daha namaz kılanlar arasına katıldığı kaydedilmiştir.² Kendisi, imanı kurtarma davası uğruna maddî ve manevî her türlü fedakarlığı da göze almıştır. Bu konuda şöyle seslenir: Ben cemiyetin iman selâmeti yolunda âhiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Milletin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur’ân’ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennem alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur.” (Nursî, Tarihçe, s. 544)

Kendisi, sırf Allah rızası için iman hakikatlerinin ihlas ile her yere ulaşması uğruna her musibete katlanmış, her fedakârlığı göze almış ve hayatı boyunca yılmadan usanmadan bütün mesaisini iman Kur’ân hizmetine adanmıştır. Bu konudaki ateşli ifadeler ona aittir: Ben maddî ve mânevî herşeyimi feda ettim, her musibete katlandım, her işkenceye sabrettim. Bu sayede hakikat-i imaniye her tarafa yayıldı ve Nur mekteb-i irfanının yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. (Nursî, Emirdağ Lahikası, 620) “Bana ıztırap veren,” dedi, “yalnız İslâmın mâruz kaldığı tehlikelerdir. İşte benim ıztırâbım, yegâne ıztırâbım budur. Yoksa, şahsımın mâruz kaldığı zahmet ve meşakkatleri düşünmeye bile vaktim yoktur. Keşke bunun bin misli meşakkate mâruz kalsam da, îman kalesinin istikbâli selâmette olsa!” İman kalesini küfrün çürük direkleri tutamaz. Onun için, ben yalnız îman üzerine mesâimi teksif etmiş bulunuyorum.” (Nursî, Tarihçe, s. 542-543)

Bediüzzaman, iman Kur’an hizmetine, ihlâsına zarar gelmesin diye halkın teveccühünden hatta kardeşlerinin hüsn-ı zannından ve medihlerinden de kaçmış,³ Kur’ân’ın emriyle ehl-i imanı kurtarmak

¹ Abdulkadir Badıllı, *Mufasssal Tarihçe-i Hayat*, İttihad Neşriyat, I,120.

² Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, s. 124-128.

³ Nursî, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2012, s. 247-248.

mecburiyetinden ve ihlas ile hizmet-i imaniyeye zarar gelmesin diye her çeşit siyasetten uzak durmuş ve yirmi beş sene zarfında bir gazeteyi okumamış. Yine iman vazifesinin noksanlaşmaması ve ihlasın kırılmaması için siyasete bulaşmamak için on sene ikinci dünya savaşıyla da ilgilenmemiştir.¹

İnsanlara ulaştırmaya çalıştığı, elmas değerindeki iman hakikatlerini cam parçalarına düşürmemek ve hizmetindeki ihlasa zarar gelmemek için kimsenin hediyelerini kabul etmediği gibi, yakın talebelerinin bile hediyelerini kabul etmemiş, mecburiyetten kabul ettiği hediyelerin ise de fazlasıyla karşılığını vermiştir. Hediyelerini kabul etmediği kişilerin güvenmemesi için de çok ilginç ve gerçekte altın değerinde prensipler sunmuştur. Bu gerçekler aslında hepimiz için ibret alınacak çok önemli hususlardır. Bediüzzaman'ın yakın talebelerinden Nuh Bey, kendisine Van'dan bir hediye gönderir, fakat O, bu hediyeyi kabul etmez. Nuh Bey'in de güvenmemesi için özetle konuyu kendisine şöyle izah eder: "Çok rica ederim, güvenmeyiniz, hediyeyi kabul edemedim. Kabul etmememin önemli sebepleri çoktur. En önemli bir sebep, benim kardeşlerim ve talebelerimle olan münasebetin samimiyetini ve ihlâsı zedelememektir. Bir misalle ince bir sebebi anlatacağım: Mühim bir tüccar dostum otuz kuruşluk bir çay getirdi, kabul etmedim. "İstanbul'dan senin için getirdim, beni kırma" dedi. Kabul ettim. Fakat iki kat fiyatını verdim. Dedi: Niçin böyle yapıyorsun, hikmeti nedir? Dedim: Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatimi terk ediyorum. Çünkü, dünyaya tenezzül etmez, tamah ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannua mecbur olmaz bir üstattan alınan ders-i hakikat elmas kıymetinde ise, sadaka almaya mecbur olmuş, ehl-i servete tasannua muztar kalmış, tamah zilletiyle izzet-i ilmini feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için riyakârlığa temayül etmiş, âhiret meyvelerini dünyada yemeye cevaz göstermiş bir üstattan alınan aynı ders-i hakikat, elmas derecesinden şişe derecesine iner. İşte, sana manen otuz lira zarar vermekle, otuz kuruşluk menfaatimi aramak, bana ağır geliyor ve vicdansızlık telâkki ediyorum. Sen madem fedakârsın; ben de o fedakârlığa mukabil, menfaatinizi menfaatime tercih ediyorum, güvenme. O da, bu sırrı anladıktan sonra kabul etti, güvenmedi." (Nursî, Barla Lahikası, s. 85-86.)

B. Risale-i Nur'u Telifindeki İhlâsı

Bediüzzaman, tam bir ihlas ve samimiyetle telif ettiği altı bin sayfalık Risale-i Nur Külliyyâtı ve neşrettiği İmân ve İslâmiyet dersleriyle,

¹ Nursî, *Emirdağ Lâhikası*, s. 359-340.

Kur'ân'a ve dine hizmet etme şerefine hakkıyla nail olmuştur. Kur'ân'ın tefsiri olan bu eserlerde özellikle iman esasları izah ve ispat edilmiştir. Risale-i Nur, bu gün onlarca dünya diline çevrilmiş ve dünyanın her tarafında yayılmış olup, milyonlarca insan tarafından okunup istifade edilmektedir. Yalnız kendisi Risale-i Nur'un neşredilmesinin ve bütün dünyaca tanınıp bilinmesinin nefesine verebileceği memnuniyetin enâniyete yol açacağı ve ihlâsı kıracağı ihtimaline binaen bu eserlerin kaynağının kendisi değil Kur'an olduğunu, kendisinin bu Kur'an hazinesinin ancak bir dellalı olduğunu şu ifadelerle beyan eder.¹ Bunu katiyen ilan ediyorum ki, Risâle-i Nur Kur'ân'ın malıdır. Benim ne haddim var ki, ona sahip olayım. Belki ben o nurun kusurlu bir hadimi ve o elmas mücevherat dükkanının bir dellahıyım.” (Nursî, Tarihçe, s. 416)

1925 senesinde Burdur'a oradan da Isparta'nın Barla nahiyesine nefyedilen Bediüzzaman, eserlerinin çoğunu, hayatının bir kısmını geçirdiği sürgünlerdeki zorluk, sıkıntı ve hastalıklara aldırış etmeden, durmadan dinlenmeden, ihlâs, samimiyet, sadakat ve fedakarlıklarla kaleme almıştır. Kendisi, üç yüz lira maaş karşılığında Şark'ta, Şeyh Sinûsî yerine vâiz-i umumî yapılmak için yapılan teklifi reddetmiştir. “Neden kabul etmedin? Eğer kabul etseydin, ihtilâl yüzünden kesilen yüz bin adamın hayatlarını kurtarmaya sebep olurdu” ifadesine kendisi özetle şöyle cevap vermiştir: “O insanların yirmişer, otuzar senelik dünya hayatlarını kurtarmadığıma karşılık yüz binler vatandaşa, her birisine milyonlar sene ahiret hayatı kazandırmaya sebep olan Risale-i Nur, o zararın yerine binler derece iş görmüştür. Eğer o teklifi kabul etseydim, ihlâs sırrını taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi.”²

Bu gün Üniversitelerde ders kitabı olarak okutulan İşaratu'l-İ'câz adlı Arapça tefsirini birinci dünya savaşında Ruslarla çarpışırken harp meydanında, at sırtında ve yanında herhangi bir kaynak olmadan kaleme almıştır.³ Böylece harp meydanlarında eser telif eden müelliflerden belki ilki olma şerefine nail olmuştur. Bazı eserlerini ise hapisanede, hücre hapsinde, baskı, şiddet ve kağıdın yokluğuna aldırış etmeden sigara kağıtlarına yazarak telif etmiştir. Bediüzzaman'ın âlim talebelerinden, Ahmet Feyzi Kul hatıralarında özetle şöyle anlatır: “Ben altı eserin yazılmasına şahit oldum. Biri Denizli, diğeri Afyon hapsinde, her iki hapisanede de bir kelime bile yazılmaması için şiddetli bir baskı vardı. Ve hiçbir yazının içeri girmesine, dışarı çıkmasına, imkân yoktu. Bu şartlar

¹ Musa Kazım Yılmaz, “Bir Temel Ahlak Teorisi Olarak Bediüzzaman'ın Gözüyle İhlâs”, *Köprü Dergisi*, sayı 90 (2005), s. 69.

² Nursî, *Şuâlar*, s. 258.

³ Nursî, *İşaratu'l-İ'câz*, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001, s. 9.

altında altı eser şöyle yazıldı: “Denizli’den başgardiyan yardımcılarıyla”, Ustad ayrı tek hücrede, biz de ayrı ayrı koşullardayız. Kâğıt yok, bir şey yok, imkân yok. Mahkûmlar tabi sigara içiyor. Paketlerin kâğıdını atıyorlar. O kâğıtlar alınıyor, üç satır yazı yazılıyor. Gardiyan, başgardiyan ‘Hafız Ali’ diyor. Hafız Ali çıkıyor, yazıyı alıyor. Üç satır, ertesi gün beş satır daha. Mesela Meyve Risâlesi böyle telif edilmiştir.”¹

Yine kendisi, Eskişehir hapisanesinde hücre hapsinde iken bile boş durmamış bazı eserlerini burada telif etmiştir. İkinci Şua’yı buna örnek verebiliriz.² Bazı eserlerini ise hastalığına aldırış etmeden bağda, bahçede, dağda, yanında hiçbir kitap ve kaynak bulunmadan telif etmiştir. On Dokuzuncu Mektup iki üç günde ve her günde üç dört saat zarfında toplamı on iki saatte, dağda, bağda, Otuzuncu Söz; hastalıklı bir zamanda, Beş Altı saatte, Yirmi Sekizinci söz olan cennet bahsi bir veya iki saatte, Süleyman’ın dere bahçesinde telif edilmiştir.³ İşte samimiyet, ihlas, sadakat, feragat budur.

Telif edilen Risâle-İ Nur Külliyyatı, imkansızlıklar içinde çevre köylerdeki kadın, erkek, çoluk çocuk genci, yaşlısı tarafından ihlas ve samimiyet içinde durmadan yazılıp çoğaltılmıştır. talebelerinden bayram yüksel’in anlattıklarına göre, üstad’ın bir kısım eserleri de iman kur’ân hizmetinde buldukları için hapse atılan talebeleri tarafından hapisanelerde ihlâs ve samimiyetle gece gündüz el ile yazılıp çoğaltılmıştır.⁴

Sıkıntı zorluk ve yokluklar içerisinde eserlerini kaleme alan Bediüzzaman bütün bunlara rağmen, kendisini idam ile mahkum edenlerin, Risâle-i Nur ile imanlarını kurtarmaları halinde onlara hakkını helal edeceğini belirtir: Risale-i Nur için beni idama mahkûm eden zâtlar, Risale-i Nur ile imanlarını kurtarıp idam-ı ebedîden necat bulsalar, siz şahit olunuz, ben onları da ruh u canımla helâl ederim.⁵ (Nursî, Şuâlar, s. 258.)

C. Dinî Hizmetlerde İhlâs Konusunda Yaptığı Bazı Tavsiyeler

Samimiyet ve ihlâs, bütün Müslüman kardeşler arasında olması gereken en temel özeldir. Samimiyet, birlik ve beraberliğin en temel özü ve ümmet olabilmenin kaynağıdır. İslam dininde, dünyanın neresinde olursa

¹<http://www.yeniasya-international.de/2011/10/nur-risaleleri-nasil-yazildi/#sthash.aPybqLyH.dpuf>

² Nursî *Şuâlar*, s. 11.

³ Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, s. 177.

⁴ Necmeddin Şahiner, *Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursî’yi Anlatıyor*, Yeni Asya Yayınları, İstanbul, 1994, s. 33.

⁵ Nursî, *Şuâlar*, s. 258.

olsun rengi, ırkı, milliyeti, cinsiyeti ne olursa olsun bütün Müslümanlar kardeşlerdir. Kardeşler arasında samimiyet ve ihlâs en temel davranış modelidir.¹ Nitekim hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır: Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hastalandığı zaman, diğer uzuvlar, da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.²

Bediüzzaman, ihlâs ve samimiyete önem verdiği gibi talebelerinin arasındaki irtibata da çok önem vermiş ve bu konuda şu ikazda bulunmuştur: Aziz, sıddık, muhlis kardeşlerim, bizler imkan dairesinde bütün kuvvetimizle lem'a-i ihlâsın düsturlarını ve hakiki ihlasın sırrını aramızda ve birbirimize karşı istimal etmek, vacip derecesine gelmiştir.³ (Nursî, Şuâlar, s. 430.) Fevkalade sadakat ve sebat ve müfritane irtibat ve ihlâs lazımdır.⁴ (Nursî, Kastamonu Lâhikası, s. 61.)

Özelikle ihlâsa dair telif ettiği “İhlâs risâle”sinde bütün Müslüman kardeşlerimiz ile bir ve beraber olmamız ve Müslümanlar arasındaki ihlâs ve kardeşliğin bozulmaması için bazı esaslara dikkat etmek gerektiğini vurgular. Aksi takdirde Müslümanlar arasındaki ayrılıklar daha da derinleşecek ve Müslümanlar daha da sıkıntı içine gireceklerdir. Bu esasları şöyle özetleyebiliriz:

1. Müsbet hareket etmek, yani, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek ve başka mesleklerin düşmanlığı ve başkalarının noksanlığı ile meşgul olmamak,

2. İslâmiyet dairesi içinde, hangi meşrepte olursa olsun, muhabbete sebep ve uhuvvet ve ittifak olacak çok birlik bağlarının bulunduğunu düşünüp ittifak etmek,

3. Müslüman, "Mesleğim haktır," yahut "daha güzeldir" diyebilir. Ancak başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini ima eden "Hak yalnız benim mesleğimdir" veyahut "Güzel benim meşrebimdir" diyemez olan insaf düsturunu rehber etmek,

4. Ehl-i hak ile ittifak etmenin, tevfik-i İlâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir esası olduğunu düşünmek,

5. Ehl-i dalâlet cemaat şeklinde ve kuvvetli bir şahs-ı manevî dehasıyla birleşip hücum ettiği için, o şahs-ı manevîye karşı her türlü şahsî dayanmanın zayıf düştüğünü anlayıp, ehl-i hak ile ittifaktan bir şahs-ı manevî çıkarıp hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Hakkı, bâtilin saldırısından kurtarmak,

¹ Ahmet Ünal, “Din Samimiyettir”, www.guncelvaaz.com. Erişim, 11.03.2014.

² Buharî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *Sahihu'l-Buharî*, Beyrut, 1991, Edeb, 27.

³ Nursî, *Şuâlar*, s. 430.

⁴ Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, s. 61.

7. Nefsini ve enâniyetini,
8. Yanlış düşündüğü izzetini,
9. Ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla ifa eder.¹

Bediüzzaman'a göre, kardeşlerimizin nefislerini nefsimize şerefte, makamda, teveccühte, menfaat-ı maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih etmeliyiz.² Hadis-i şerifte şöyle buyrulmuştur: Bir gün Allah Resulü (s.a.v.), ashab-ı kirâma hitap ederken, üç kez tekrar ederek şöyle buyurur: "Dîn samimi olmaktır. Dîn samimi olmaktır. Dîn samimi olmaktır." Ashab-ı kirâmdan bazıları: Din kime karşı samimi olmaktır. Ya Resulullah? Diye sordular. Sevgili peygamberimiz (s.a.v.) Allah'a karşı, kitabına karşı, peygamberine karşı, Müslümanların meşru idarecilerine karşı, ve bütün Müslüman kardeşlerine karşı samimi olmaktır.³

İçten olmayan bir inançta nifak, halisane yapılmayan bir ibadet ve amelde riya vardır. Kâmil bir Müslüman inancı, yaşantısı ve ahlakıyla sadece ve sadece Cenab-ı Hak'ın rızasını ve hoşnutluğunu gözetir.⁴ Said Nursî'ye göre de, yapılacak amel Allah rızası için yapılmalı, zirâ Cenâb-ı Hak bir âmeli kabul etmi mi bütün dünya küsse de önemi olmaz. O kabul etse bütün dünya red etse tesiri olmaz. Allah razı olur ve kabul ederse isterse, sizler istemezseniz de insanlara da kabul ettirir onları da razı eder. Onun için iman, Kur'ân, hizmetinde yalnız Cenâb-ı Hakk'ın rızasını esas gaye yapmak gerekir. Cenâb-ı Hakk'ın rızası da taraftarların çokluğu ve başarı ile değil, ihlas ile kazanılır. Başarı ve etrafına fazla insan toplamak da Allah'ın iradesi ile olur. Bazen bir kelime kurtuluş sebebi ve Allah rızasını kazanmaya, Hatta bazen bir adamın irşadı, bin adamın irşadı kadar Allah rızasına sebep olabilir. O halde Mümin kendi vazifesini yapıp Yüce Allah'ın vazifesine karışmamalıdır.⁵ İman, Kur'ân hizmetinde bulunan talebeler sadakat, takva, ihlas ve büyük günahlardan kaçınmak derecesine göre manevî kazanç elde eder. Bu sebepten, bu büyük kazancı kaçırmamak için, takvâda, ihlasta, sadakatte çalışmak gerektir.⁶

Bediüzzaman, talebelerinin birbirleri ile mübareze etmemeleri, birbirlerini tenkit etmemeleri, mecbur olmadan dünya ve sosyal hayata karışmamaları ve daima ihlaslı davranmaları gerektiği konusunda şu

¹ .Nursî, *Lem'alar*, s. 374-376

² .Nursî, *Lem'alar*, s. 394.

³ .Müslim b. el-Haccac, *Sahîhu Müslim*, Beyrut, 1983, iman, 95; Ebû Davûd es-Sicistanî, *Sünen*, Beyrut, 1989, *Edeb*, 59.

⁴ Salman, Yüksel, "Editörden", *Diyanet Aylık Dergi*, sayı 278 (2014), s. 1.

⁵ Nursî, *Lem'alar*, s. 376- 391.

⁶ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 67.

ikazlarda bulunur: “Mesleğimiz olan iman hakikatleri ihlâs sırrına dayandığı için dünya hayatına ve sosyal hayata mecbur olmadıkça karışmamak, rekabet, tarafgirliğe ve mübarezeeye sevk eden durumlardan kaçınmaya mesleğimiz itibarıyla mecburuz. Ne yazıktır ki şimdi müthiş yılanların hücumuna maruz kalan zavallı ehl-i ilim ve ehl-i diyânet, sineklerin ısırması gibi cüz’î kusurları bahane ederek, birbirini tenkitle, yılanların ve zındık münafıkların tahribatlarına ve kendilerini onların eliyle öldürmesine yardım ediyorlar.”¹

D. İman ve Kur’ân Hizmetinde Kısaca İhlâs Düsturları

Bediüzzaman, eserlerinde ihlası kazanmanın önemi üzerinde çok durduğu gibi ihlasın muhafaza edilmesinin önemi üzerinde de çok durmaktadır. Bu konuda İhlas adında bir eser de telif etmiştir. Kendisine göre, İhlası kazanmak ve muhafaza etmenin düsturlarını kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Amelimizde Cenâb-ı Hak’ın rızası dışında hiçbir şeyin olmaması,
- 2- İman ve Kur’an hizmetinde bulunan kardeşlerimizi tenkit etmemek ve onlara karşı üstünlük taslama yoluna gitmemek,
- 3- Bütün kuvvetinizi ihlasta ve hakta bilmek,
- 4- Kardeşlerinizin meziyetlerini ve faziletlerini kendinizin meziyet ve faziletleriymiş gibi düşünüp iftihar etmek ,
- 5- Rabîta-i mevt yani ölümünü düşünüp dünyanın fani olduğunu mülahaza edip nefsin hile ve oyunlarından kurtulmak,
- 6- Tahkikî İmanın kuvvetiyle ve Hak Teâlâ’nın marifetini netice veren varlıklardaki iman-i tefekkürden gelen parıltılar ile bir nevi huzur kazanıp, Hâlık-ı Rahîmin hazır, nâzır olduğunu düşünüp, Ondan başkasının teveccühünü aramamak,²

O, İman hizmetindeki ihlasın muhafazası, kendisine yapılan zulmü hiçe indirdiğini ve hatta hastalığı kendisine sevdirdiğini, sabır ve tahammül verdiğini de eserlerinde kaydetmiştir.³ Yine kendisi ihlası muhafaza etmek için, dünya siyasetine bakmamış, ilgi duymamış ve bütün talebelerine de ihlâsı muhafaza etmek için dünya siyasetine karışmamalarını tavsiye etmiştir.⁴ İman ve Kur’ân hizmetinde bulunan Nur talebeleri, ihlâs ve sıdk derecesine göre, diğer talebelerin yaptığı iman Kur’ân hizmetinden de manevî hisse alırlar.⁵

¹ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 191.

² Nursî, *Lemalar*, s. 370-402.

³ Nursî, *Emirdağ Lâhikası*, 119-120.

⁴ Nursî, *Emirdağ Lâhikası*, s. 423-424.

⁵ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 65.

E. İman ve Kur’ân Hizmetinde İhlâsın Kırılması

Bediüzzaman, ihlasın kırılmamasına ve ihlâsa azami dikkat gösterme hususuna, iman ve Kur’ân hizmetini samimiyet, ihlas ile yapma gereğine dair Risâle-i Nur Külliyyatının bir çok yerinde bilhassa İhlâs Risalesinde çokça vurgu yapmıştır. Ona göre İhlâsı kıran manîleri kısaca şu şekilde sıralamak mümkündür:

1- Maddî menfaat cihetinden gelen rekabet: Said Nursî, "Benim ayetlerimi az bir dünya menfaatiyle değiştirmeyin" (Bakara, 41) âyetini delil getirerek, maddî menfaatten kaynaklanan rekabetin ihlâsı kırdığını ve manevî hizmetin neticesini zedelediği gibi maddî menfaati da kaçırdığını zikretmiştir. Ona göre, maddî menfaati arzu edip beklemek, Müslüman kardeşine karşı bir rekabet damarı uyandırır. Böylece iman ve Kur’ân hizmetinde kudsiyetini kaybeder, ihlası kırılır.¹ Özellikle eserlerinde ve talebelerine gönderdiği mektuplarda dinî hizmetlerde de rekabet edilmemesi gerektiğini şu ifadelerle vurgular: Dünya da yapılan ibadetlerin semeresi öteki alemde görüldüğüne nazaran, ibadetlerde rekabet edilmemelidir. Olduğu takdirde ihlası kaybolur. Ve o rekabeti yapan, halkın takdir ve tahsinleri gibi dünyevi bir mükafatı düşünür. Zavallı düşünmüyor ki, o düşünceyle amelini adem-i ihlasla iptal eder. (Nursî, Mesnevi-i Nuriye, s. 192)

2- Şöhret ve Makam sevgisi: Şöhretperestliğin, şan ve şeref perdesi altında insanlara hoş görünmenin ve onların teveccühünü kazanmanın ve insanların dikkatlerini kendine çekmenin benliği okşadığını ve nefse bir makam verdiğini, bu durumun riyâkarlığa bir kapı açtığını ve ihlâsı zedelediğini belirten Bediüzzaman, bu durumun Nur mesleğine aykırı olduğuna ve Nur mesleğinin kardeşlik mesleği olduğuna dikkat çekerek,² ihlasın kırılmasına sebep olan; halkın teveccühünü ve Müslüman kardeşinin de hüsn-i zannını kazanma arzusundan talebelerini men etmiştir.³

3- Korku: Bediüzzaman'a göre insanda en mühim ve esaslı bir his, korku hissidir. Aldatıcı zâlimler, bu korku damarından çok istifade etmektedirler; onunla korkakları tuzağa düşürüyorlar. Ehl-i dünyanın ajanları ve ehl-i dalâletin propagandacıları, halkın ve bilhassa alimlerin bu damarından çok istifade ediyorlar, korkutuyorlar, evhamlarını tahrir ediyorlar.⁴

¹ Nursî, *Lem'alar*, s. 398; Yılmaz, *a.g.m.*, s. 71.

² Nursî, *Lem'alar*, s. 400-401; Yılmaz, *a.g.m.*, s. 72.

³ Nursî, *Emirdağ Lahikası*, s. 359-340.

⁴ Nursî, *Mektubat*, s. 704.

4- Cimrilik: Kuşkusuz insanın önünde bekleyen önemli tuzaklardan birisi de cimriliktir. Rızkın mahlûkat arasındaki ilâhî taksimatını anlamayan insan genellikle rızkından endişe etmeye başlar. Bu da, insanın rızık arama çabasında hırs ve tamah göstermesine sebep olur.¹ Tamah ve maaş yüzünden bid'alara giren kişi ihlâsı da kaybeder. Bediüzzaman, Emirdağ'ında iken kendisine maaş teklif eden hükümetin teklifini red etmiştir. "Eğer kabul etsem yetmiş senelik hayatım gücenecek ve bu ahir zamandan haber verip tamah ve maaş yüzünden bid'alara giren ve ihlâsı kaybeden âlimleri tokatlayan Hz. Ali (r.a) dahi benden küsecek ihtimali var ve Risale-i Nur'un hakiki ve safî olan ihlâsı beni de ihlâssızlıkla itham etmek ciheti var." (Nursî, Emirdağ Lahikası, s. 60-61) der. İnsanın en zayıf damarı geçim sıkıntısı ve tamahdır. Ehl-i dünya, bu damardan istifade ederek, Said Nursî'yi çürütmek istemişlerse de, başarılı olamamışlardır. Kendi ifadesiyle "Nihayetinde o zayıf damardan bir şey çıkaramadılar. Sonra onlarca tahakkuk etti ki, onların mukaddesatlarını dahi feda ettikleri dünya malı nazarımızda hiç ehemmiyeti yoktur" (Nursî, Emirdağ Lâhikası, s. 212.)

5- Enaniyet (Benlik): Said Nursî'nin Risâle-i Nur'da üzerinde en çok durduğu konulardan biri de, insanda en tehlikeli ve en zayıf damar olan enaniyettir. O'na göre, Ehl-i dalâlet ve taraftarları o damarı okşamakla insanlara çok fena şeyleri yaptırabilirler. Ehl-i Hak ancak benliği terk etmekle hakka hizmet edebilir. İman ve Kur'an hizmeti benliği kabul etmiyor, "ben demeyiniz biz deyiniz" diyor. Kendisini methetmek ihlâsı kırar. Zira âyet-i kerîmede şöyle buyrulmuştur: "Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez" (Lokman,31/18) nefsinin seven kendisini beğenen insan, başkalarını samimi olarak sevmez sürekli kendini beğendirmeye çalışır. Hatta mübalağa ve yalanlarla daima kendi nefsinin meth ve takdis eder. Böylece ihlâsı da kaybeder.²

Kendi şahsına karşı fazla alaka gösteren talebelerini ikaz eden Bediüzzaman, "Bu zaman cemaat zamanıdır. Ehemmiyet ve kıymet, şahs-ı maneviye göre olur. Maddî ve fanî şahsın mahiyeti nazara alınmamalı"³ Risale-i Nur mesleğinin esasını "azami ihlâs ve terk-i enaniyettir."⁴ der. Yine kendisini methetmek isteyen bazı talebelerine gönderdiği mektuplarda, Şan ve şereften, kendine güvenmek ve şahsını beğendirmekten korktuğunu, kendisine yapılan övgülerden asla hoşlanmadığını yazarak şu ikazlarda

¹ Yılmaz, a.g.m, s. 74.

² Nursî, *Lem'alar*, s. 274.

³ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 8.

⁴ Nursî *Tarihçe-i Hayat*, s. 606.

bulunur: "İki ihlâs lem'ası ve mesleğimizin ihlâs, uhuvvet ve hillet esasları bu tarz medihlere müsaade etmez." (Nursi, Emirdağ Lahikası, s. 145.)

6- Maddî ve Manevî Makamlar: Ona göre, maddî veya manevî makamlar ihlâsı kırabilir, bu sebepten siyasetten ve maddî ve manevî bütün makamlardan kaçınılmalıdır. Bu konuda şu ifadeleri sarf eder: " Nurdaki ihlası bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim."¹ Yine kendisine göre, Sadece maddi, manevî makamları değil uhrevî makamları bile iman Kur'an hizmeti için feda etmek lazımdır.² Enâniyet çağı olan bu zamanda, büyük makamlar her şeyi kendisine tabi kılar. Hatta dünyevî makamlar için mukaddesatı dahi feda ettirir. Bir adama manevî bir makam verildiği zaman, halkın nazarında kendini muhafaza etmek ve o makama kendini yakıştırmak için bazı kudsî hizmetlerini o makama basamak ve vesile yapar.³ Böyle bir durumda olan bir kimsenin ihlâsı koruması mümkün değildir. Bu konuda şöyle der: "Hakikat-i ihlâs, benim için şan ve şerefe ve maddî ve manevî rütbelere vesile olabilen şeylerden beni men ediyor. Kemiyet keyfiyete nispeten ehemmiyetsiz olduğundan halis bir hadim olarak hakikât-i ihlâs ile, her şeyin fevkinde olan hakaik-i imaniyeyi on adama ders vermeyi, büyük bir kutbiyetle binler adamı irşat etmekten daha ehemmiyetli görüyorum." (Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. 424.)

7- Dünya Hayatını Âhîret Hayatına Tercih Etmek: "Onlar dünya hayatını seve seve âhîret hayatına tercih ederler." (İbrahim 14/73) âyet-i kerîmesi, pek çok insan ahirete inandığı halde dünyayı ona tercih ettiğini bildirir. Bediüzzaman'a göre, dünya hayatının muhafazası için, zaruret derecesinde olmak şartıyla, bazı uhrevî işlerde geçicici olarak tercih edilmesine şer'i izin var. Fakat, yalnız bir ihtiyaca binaen helâkete sebebiyet vermeyen bir zarara göre tercih edilmez, ruhsat yoktur. Maalesef bazı insanlar kolay bir şekilde ahreti dünyaya tercih eder. Bu hastalığın çaresi; ciddiyet, İhlas ve samimiyetle Risale-i Nur'a yapışmaktır.⁴

F. Kısaca Nur Talebelerinin İman ve Kur'ân Hizmetindeki İhlâsları

Bediüzzaman, talebelerine gönderdiği mektuplarda "Ahiret kardeşlerim, hizmet-i Kur'âniyede arkadaşlarım, hakikat yolunda arkadaşlarım, ebed ve Hak yolunda hakikatli arkadaşlarım, aziz, sıddık, sebatkar, cefakar, vefakar, sarsılmaz ,mübarek, halis, muhlis, kahraman"

¹ Nursî, *Şualar*, s. 390.

² Nursî, *Emirdağ Lahikası*, s. 119.

³ Yılmaz, a.g.m, s. 70.

⁴ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 74.

diye hitap ettiği talebeleri için yazdığı Yirmi Birinci Lem'a'nın başına ihlâsa çok önem verdiği şu nottan anlaşılmaktadır: "Bu lem'a la'akal her on beş günde bir defa okunmalıdır." (Nursî, Lemalar, 389) Kendisi bu sözüyle ihlâsın "Nur Talebeleri" için de ne kadar önemli olduğunu vurguladığı gibi, onların başarılarının sırrının da ihlâs olduğuna işaret etmiştir. Bu sözler aslında Kur'ân'a hizmet etmeyi amaç edinen bütün herkes için de geçerlidir.¹ Yine O, Yirmi birinci Lem'a'nın hemen başında, insan hayatında ve özellikle uhrevî hizmetlerde gerekli olan ihlâsın temel özelliklerini şu şekilde sıralamıştır: En mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaathçi, en mühim bir dayanak noktası, en kısa bir hakikat yolu, en makbul bir manevî dua, en kerametli bir vesile-i makasid, en yüksek bir haslet ve en sâfi bir ubudiyet. (Nursî, Lem'alar, s. 389.)

Bediüzzaman'a göre, tahkikî iman taşıyan hâlis ve sadık talebeler, buldukları kasaba, köy ve şehirlerde, iman hizmeti itibarıyla âdetâ birer gizli kutup gibi mü'minlerin mânevî birer dayanak noktasıdır. Yine bu talebeler, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmedikleri halde, bunların inanç güçleri, cesur birer zâbit gibi, manevî kuvveti ehl-i imanın kalblerine verip mü'minlere mânen güç ve cesaret veriyor.²

O, talebelerinin ihlaslı hareketlerini sevinçlerle adeta alkışlar: Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniye ve imaniyede ihlaslı ve kuvvetli ve şanlı arkadaşlarım.³ Bin barekallah! Böyle bir zamanda böyle ihlaslı sadakat, liveçhillâh uhuvvet ve fisebîlillâh muavenet, ancak âlî-himmet sıddîkinlerde bulunur. Hâlık-ı Zülcelâle hadsiz hamd ve şükür olsun ki, sizin gibileri, Kur'an-ı Hakime hâdim ve Risale-i Nur'a şakirt eylemiş. (Nursî, Kastamonu Lâhikası, s. 20.)

Said Nursî, Risale-i Nur'a ciddi sahip, muhafız, vâris, gerçekleri gören ve değerli talebelerin, kendisinin yerinde, kendisinden daha kuvvetli, ihlaslı olarak iman ve Kur'ân hizmetinde çalıştıklarını bu sebepten, sevinçle tam bir huzur-i kalp ile ecelini beklediğini talebelerine gönderdiği mektuplarda ifade etmiş,⁴ ve vefatından sonra da iman ve Kur'ân hizmetini ihlas ve samimiyetle ve Allah rızası için bu talebelerinin yapacağını eserlerinde zikretmiştir: Nur mekteb-i irfanının yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. Artık bu yolda, hizmet-i imaniyede onlar devam edeceklerdir. Ve benim maddî ve mânevî herşeyden ferağat

¹ Yılmaz, a.g.m., s. 61.

² Nursî, *Şuâlar*, s. 645.

³ Nursî, *Kastamonu Lahikası*, s. 7.

⁴ Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, s. 7.

mesleğimden ayrılmayacaklardır. Yalnız ve yalnız Allah rızası için çalışacaklardır.¹ (Nursî, Emirdağ Lahikası, s. 620.)

Bediüzzaman talebelerinin birbirlerinin meziyetleri ile iftihar ettiklerine, manevî hizmetler namına çok sevindiğini bir mektubunda şöyle izah eder: Kardeşlerimizden İslâm Köylü Hâfız Ali Efendi, kendine rakip olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği kardeşlik hissini, çok kıymetli gördüğüm için size beyan ediyorum: O zat yanıma geldi; ötekinin hattı, kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. "O daha çok hizmet eder" dedim. Baktım ki, Hâfız Ali tam bir samimiyet ve ihlâsla, onun tefevvukuyla iftihar etti, sevindi. Onun kalbine dikkat ettim, gösteriş değil, samimî olduğunu hissettim. Cenab-ı Allah'a şükrettim ki, kardeşlerim içinde bu âli hissi taşıyanlar var. İnşallah bu his büyük hizmet görecektir. Elhamdülillâh, yavaş yavaş o his bu civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor. (Nursî, Barla Lahikası, s. 87.)

Sonuç

Büyük İslam âlimi ve müceddidi Bediüzzaman Said Nursî, ihlâs konusuna ayrı bir önem ve anlam atfetmiştir. İhlâsa atfettiği bu önemi kalıcı kılmak için de, bu konuya eski tabirle, etraf-ı erbaasıyla "efradını cami ağyarını mani" umdeler halinde müstakil bir eser telif ederek ortaya koymuştur. Bunun adına da İhlâs Risâlesi demiştir. Geçmişte bu konuda müstakil bir eser yazma ihtiyacını hisseden herhangi bir maneviyat büyüğünü varsa da bilmiyor ve hatırlamıyorum. Bediüzzaman, İhlâs Risalesi ile ortaya koyduğu bu altın değerindeki prensipleri teoride bırakmamış, bütün hayatı boyunca büyük bir titizlikle uygulamaya çalışmıştır. Büyük başarı ve fütuhatının sırrı, ihlas düsturlarına gösterdiği azami hassasiyettir.

Bediüzzaman, seksen küsur senelik ömrünün tamamını, her türlü zorluk ve sıkıntılara rağmen ihlas ve samimiyetle iman ve Kur'an'ın manevî hizmetine adanmış, yaptığı iman ve Kur'an hizmetini sebebiyle kendisine yapılan hiçbir zulüm ve tazyike boyun eğmemiştir. Kendisi bir beldeyi, bir şehri değil; Anadolu'nun, hatta bütün İslâm aleminin manen tamiri için çalışmıştır. Bu manevî mücadeleyi yaparken asla Kur'an ve sünnet çizgisinden de ayrılmamıştır. Telif ettiği Risâle-i Nur adlı külliyatı ile imanı olmayanlara iman, imanı olanlara ise tahkiki imanı kazandırmıştır. Bu sebepten yediden yetmişe herkes özellikle ilim ve fikir adamları bu eserlere sahip çıkarak, okuyup istifade etme yoluna gitmelidir. Bediüzzaman, Risale-i Nur Külliyatında iman Kur'an hizmetinde bulunanların muvaffak

¹ Nursî, Emirdağ Lahikası, s. 620.

olmaları için de ihlas düsturlarını kaydetmiştir. Dinî hizmetleri ifa edenler, bunları hayat düsturu edinmelidirler. Aksi takdirde muvaffak olmaları zor olacaktır.

Kaynakça

- Badıllı, Abdulkadir, Mufassal Tarihçe-i Hayat, İttihad Neşriyat, 1998.
 Buharî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, Sahihu'l-Buharî, Beyrut 1991.
 Döğen, Şaban, Risâle-i Nur ve Tarikat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 1998.
 Ebû Davud, es-Sicistanî, Sünen, Beyrut 1989.
 Gazalî, İhyau Ulumiddîn, 3. basım, Daru'l-Kalem, Beyrut, tarihsiz.
 Herevî, Menâzilu's-Sarîn, Kahire 1908.
 Kuşeyrî, Ebu'l-Kasım Abdulkerîm, er-Risâletü'l-Kuşeyriyye, Daru'l-Hayr Matbaası, Beyrut, 1413/1993.
 Kelabazî, Ebu Bekr Muhammed, et-Taarruf, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1413/1994.
 Muhasibî, Ebu Abdillâh el-Haris, Riâye, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, tarihsiz.
 _____, Adabu'n-Nufus ve Yelihi Kitabu't-Tevehhum, Beyrut, 1408.
 Müslim b. el-Haccac, Sahihu Müslim, Beyrut, 1983.
 Nursî, Said, Barla Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1996.
 _____, Emirdağ Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2012.
 _____, Hutbe-i Şamiye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2011.
 _____, İşaratu'l-İ'câz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001.
 _____, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, 2011.
 _____, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2004.
 _____, Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001.
 _____, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2009.
 _____, Şuâlar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001.
 _____, Tarihçe-i Hayat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001
 Şahiner, Necmeddin, Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursî'yi Anlatıyor, Yeni Asya Yayınları, İstanbul, 1994.
<http://www.sorularlarisale.com>. (erişim),26.02.2015.
<http://www.yeniasya-international.de/2011/10/nur-risaleleri-nasil-yazildi/#sthash.aPybqLyH.dpuf>
 Ünal, Ahmet, Din Samimiyettir, www.guncelvaaz.com. Erişim, 11.03.2014.
 Yıldız, Abdulvahap, Meybudî'nin Tefsirinde Tasavvuf, Sır Yayıncılık, Bursa, 2012.
 _____, Ahmed-i Câmî Nâmekî, Semerkand Yayınları, İstanbul, 2013.

Yılmaz, Musa Kazım, “Bir Temel Ahlak Teorisi Olarak Bediüzzaman’ın Gözüyle İhlâs”, Köprü Dergisi, sayı 90 (2005),
Yüksel, Salman, “Editörden”, Diyanet Aylık Dergi, sayı 278 (2014)
Zebidî, Muhammed b. Muhammed, İthâfu’s-Sa’deti’l-Muttakîn, Beyrut, 1989.